

ספר הזוהר

מתתנא האלוקי

רבי שמעון בר יוחאי זיע"א

ספר זוהר תורה

הוא לקוט גדול ונפלא מכל ספרי הזוהר,
כל המאמרים השייכים לכל פרשה ופרשה עם לשון הקודש,
בכה יוכל כל אחד ללמוד הפרשה ולהבין הפסוקים עם מדרשי הזוהר,
בפרט בשבת קודש שהוא זמן המיוחד ללמוד הזוהר הקדוש,
ובזמן קצר כ-7 דקות ביום ילמד הפרשה עם מתיקות הזוהר,
"ספר הזוהר אפילו בקריאה לבד יש בו כוח לעשות נסים" (הנהגות הרמ"ז דף קעה:)

פרשת חיי שרה

"דף היומי"

מסדר ומחולק כפי ימות השבוע

בספרא דא יפקון מן גלותא ברחמי

מופץ ללא מטרות רוח פלל - לקירוב הגאולה ברחמי

יצא לאור ע"י מפעל הזוהר העולמי, עיה"ק בית שמש תובב"א
חודש ניסן שנת תשע"ב לפ"ק

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
CIO CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gros
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מכתבי הסכמה מגדולי ישראל, כבר באו בדפוס בשאר
הספרים שהוצאנו לאור וזכרון אחד עולה לכאן ולכאן

"מפעל הזוהר העולמי"

רחוב נחל לכיש 24/8

רמת בית שמש ארץ ישראל

טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

hazohar.com@gmail.com

❖ פרשת חיי שרה ❖

זוהר חלק א' פרשת חיי שרה - דף קכ"ג עמוד א'

שני חיי שרה מרמזים על עולמות העליונים

"וַיְהִי יוֹם חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשִׁבְעַת שָׁנִים", אמר רבי שמעון, בא וראה, סוד הדבר, למה נשתנו שאמר בתחלה שנה שנה, ובמספר השבע אמר שנים^[א] אלא הכל אחד, מאה שנה הוא כולל הכל, רמז על הקדוש ברוך הוא שנכלל ממקום העליון, סתום של כל הסתומים במאה^[ב] בסוד מאה ברכות של כל יום, וכן עשרים שנה, ולפיכך כתוב שנה, סוד היחוד שאינם נפרשים מחשבה ויובל לעולם^[ג]. שבע שנים, רמז על אלו שנפרשים ויוצאים מכלל סתום העליון, ואף על פי שהכל יחוד אחד, אבל נפרשים בדין ורחמים בכמה צדדים ודרכים, מה שאין כן למעלה, ולפיכך מה שכתוב שנה רמז על סוד היחוד שאינו נפרש לעולם. שבע שנים, רמז על אלו שנפרשים בדין ורחמים בכמה צדדים ודרכים, מה שאין כן למעלה, ולפיכך במספר השבע כתוב שנים ולא שנה, וכולם נקראים חיים, "וַיְהִי יוֹם חַיֵּי שָׂרָה", שנתהו ממש, שנבראו ונתקיימו למעלה^[ד].

זיו הזוהר

הראשונות שהן כתר חכמה בינה, כי **עשרים** בגימטריא **כתר**, וגם עשר ספירות של חכמה הנקרא עולם האצילות ועשר ספירות של בינה הנקרא עולם הבריאה, הרי עשרים שנה, ושם אין פירוד כלל רק אחדות נצחיות לכן כתוב בהן שנה לשון יחיד, ושבע שנים רמז על ז' התחתונות חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד מלכות הנקראות מדות של חסד דין ורחמים, וכיון שאין ענין המדות שוה לכן כתוב בהן שנים לשון רבים, אבל האמת כדאמר וכולא חד.

ג. ב' הספירות חכמה ובינה נקראות מחשבה ויובלא.

ד. פירוש, שהעשר ספירות נבראו כנוצר בפתח אליהו אנת הוא דאפיקת עשר תקינן, ואתקימו לעילא, פירוש שאלה הן אשר לא יתבטלו לנצח.

א. הן אמת שעל פי דקדוק לשון קודש כך צריך להכתב, אבל כיון שהתורה נתנה על פי פירוש רמז דרוש **סוד** לכן יבאר ר' שמעון בר יוחאי פסוק זה על פי סוד.

ב. פירוש דבריו בקצור הוא, שרה רמז על ספירת מלכות מקור השכינה הקדושה, שמשם נשפע חיות לכל העולמות ככתוב וְאַתָּה מְחִיָּה אֶת כָּלֶם, **שנה** בגימטריא ספירה, וירמזו הכתוב שחיי שרה היינו השפע שנשפע לספירת מלכות היא מן מאה שנה, היינו עשר ספירות שהן כולל הכל שנאצלו מאתר עלאה מעצמות האלהות הנקרא סתימא דכל סתימין, וכיון שכל ספירה נכללת מעשר ספירות הרי מאה שנה, ועתה מחלק כלל העשר ספירות על ב' פרטים, ג' הראשונות וז' התחתונות, עשרים שנה רמז על ג'

יצחק בן שלושים ושבעה שנים בעת העקידה

אמר רבי חייא, הרי ביארו שבזמן שנעקד יצחק, בן שלושים ושבע שנים היה, וכיון שנעקד יצחק מתה שרה, שכתוב: "וַיְבֹא אַבְרָהָם לְסֹפֵד לְשָׂרָה וְלִבְכַתָּהּ", מהיכן בא, מהר המוריה בא אחר שנעקד יצחק ואלו שלושים ושבע שנים, מיום שנולד יצחק עד שעה שנעקד, הן היו חיי שרה בודאי, כמספר ויהיו, שהיא בגימטריא שלושים ושבע, והיינו כמו שאמרנו שהוא משנולד יצחק עד שנעקד.

זוהר חלק א' פרשת חיי שרה - דף קכ"א עמוד ב'

רק בשרה נמנו ימיה ושנותיה ולא באחרות

רבי יוסי אמר, מה נשתנה כאן שרה, שכתוב מיתתה בתורה, מכל הנשים שבעולם, שלא נכתב כך מיתתן בתורה, אמר רבי חייא, ולא, והרי כתוב: "וַתָּמָת רַחֵל וַתִּקְבֹּר בְּדָרֶךְ אֶפְרָתָה", וכתוב: "וַתָּמָת שָׁם מְרִים וְגו'", וכתוב: "וַתָּמָת דְּבָרָה מִיְנֵקֶת רַבָּקָה", וכתוב: "וַתָּמָת בֵּת שׁוּעַ אֵשֶׁת יְהוּדָה", אמר רבי יוסי, בכולן לא כתוב כמו שכתוב בשרה, שנאמר: "וַיְהִי חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשִׁבְעַת שָׁנִים שְׁנַיִם חַיֵּי שָׂרָה", שהרי בכולן לא נמנו ימים ושנים כמו לשרה, בכולן לא נכתבה פרשה מיוחדת בלבדה כמו לשרה.

(דף קכ"ב עמוד א')

אלא בא וראה, כשבאה חוה לעולם נדבקה באותו הנחש, והטיל בה זוהם, וגרמה מיתה לכל העולם ולבעלה, באתה שרה וירדה ועלתה ולא נדבקה בזה^[1] כמו שכתוב: "וַיַּעַל אַבְרָם מִמְצָרִים הוּא וְאִשְׁתּוֹ וְכָל אֲשֶׁר לוֹ", בא נח לעולם מה כתוב: "וַיִּשְׁתֶּן מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְגַּל בְּתוֹךְ וְגו'"^[2] ולפי שאבררה ושרה לא נתדבקו בו, בשביל זה זכתה שרה לחיי עולם לה ולבעלה ולבניה אחריה, זה שכתוב (ישעיהו נ"א): "הַפִּיטוּ אֶל צוֹר חֲצַבְתֶּם וְאֶל מְקַבֵּת בּוֹר גִּנְרָתֶם", ועל כן כתוב: "וַיְהִי חַיֵּי שָׂרָה", שזכתה בהן בכולן, ולא כתיב בכל הנשים ויהיו חיי חוה וכן בכולן, היא נדבקה בחיים, ועל כן שלה היו חיים, "וַיְהִי חַיֵּי שָׂרָה", הם חיים כולם למעלה, מאה שנה למעלה, ועשרים שנה למעלה, ושבע שנים למעלה, כל השנים היו כראוי^[3].

זיו הזוהר

- ה. ארס הנחש וזוהמא שלו היינו להכחיש האמונה באלהות ולאחוז בחקירה של כח הטבע וכח הטומאה של כשפים.
- ז. ענין השתכרות מן יין היינו גם כן לאחוז בחקירה וכח הטבע וכח האמונה, והיינו דאמרו נכנס יין יצא סוד.
- ז. פירוש, באמונת האלהות.

זוהר חלק א' פרשת חיי שרה - דף קכ"ד

לא היה כשרה בכל הנשים

"וַתָּמָת שָׂרָה בְּקִרְיַת אֲרָבֶעַ". רבי אבא אמר, כדמיון זה לא היו בכל הנשים שבעולם, שהרי נכתב מספר הימים והשנים והקיום שלה בעולם, ומקום שהוא שנקברה בו, **אלא כדי להראות שלא היה כמו שרה בכל הנשים שבעולם**. ואם תשאל הרי מרים, שכתוב: **"וַתָּמָת שָׁם מֵרִים וַתִּקָּבֵר שָׁם"**, זה בשביל להראות סרחן ישראל הוא בא, להודיע שהמים לא באו לישראל אלא בזכות מרים, אבל לא נאמר במיתתה כמו שנאמר בשרה.

זהר חלק א' פרשת חיי שרה - דף קכ"ה עמוד א'

מיתת שרה על ידי סוד עליון

רבי יהודה אמר, בא וראה, **"וַתָּמָת שָׂרָה בְּקִרְיַת אֲרָבֶעַ"**, סוד הוא זה, לפי שלא היה מיתתה על ידי נחש עקלתון ההוא, ולא שלט בה כמו שאר בני העולם שהוא שולט בהם, ועל ידו מתו בני העולם מיום שגרים להם כך אדם, מלבד משה אהרן ומרים שכתוב בהם: **"על פי ה'"**, אבל בשרה כתוב: **"בְּקִרְיַת אֲרָבֶעַ"**, **היינו סוד של קרית ארבע**^[ט] שמתה בסוד עליון ולא על ידי אחר, בקרית ארבע ולא בנחש, **"בְּקִרְיַת אֲרָבֶעַ היא חֲבֵרוֹן"**, שנתחבר דוד המלך בהאבות^[ט] ועל כן לא היה מיתתה ביד אחר אלא בקרית ארבע.

זוהר חלק א' פרשת חיי שרה - דף קכ"ו

חכמת אברהם איך לקבל את מערת המכפלה

"תָּנוּ לִי אֶחְזֹת קֶבֶר עִמָּכֶם וגו'", אמר רבי יהודה, **אברהם ידע סימן במערה ההיא, ולבו ורצונו שם היה**, לפי שכבר קודם לזה נכנס שמה, וראה, לאדם וחוה טמונים שם, ומאין ידע שאלה הם, אלא שראה צורתו ונסתכל, ונפתח לו שם פתח אחד של הגן עדן, וצורה ההיא של אדם היתה עומדת אצלו.

זינו הזוהר

ח. סוד קרית ארבע הוא שנדבקה נשמתה בהשכינה הקדושה על דרך מיתת נשיקה, והשכינה קדושה שנקראת בשם **אדני** היא עיר וקריה והיכל אל ארבע אותיות השם הוי"ה ברוך הוא כמו שכתוב **וְהַיְחַלְכְּלֵךְ קִדְשׁוֹ הֵם וגו'**, **היכל וכן הם בגימטריא אדני**.
ט. יפרש בזה שהשכינה הקדושה הנרמזת בהשם קרית ארבע היא נקראת גם כן חֲבֵרוֹן, על שם התחברות דוד המלך בהאבות להיות האבות עם דוד המלך מרכבה להשכינה הקדושה כידוע.

ובא וראה, כל מי שמסתכל בצורת אדם הראשון אינו ניצל לעולם ממיתה, לפי שבשעה שהאדם נסתלק מהעולם רואה צורת אדם הראשון, ואז הוא מת, אבל אברהם הסתכל בו וראה צורתו ונתקיים, **וראה אור שהאיר במערה ונר אחד דולק, אז נתאווה אברהם שיהיה מדורו במקום ההוא, ולבו ורצונו היה תמיד באותה המערה.**

בא וראה, עתה שאברהם בחכמה עשה בעת שתבע קבר לשרה, שהרי כשתבע לא תבע המערה מיד, ולא אמר שמבקש להיפרד מהם, אלא אמר "תָּנֵנוּ לִי אֶחָזֶת קֶבֶר עִמָּכֶם וְאֶקְבְּרָה מִתִּי מִלְּפָנַי", אפשר תאמר שלא היה עפרון שם, הרי היה שם, שכתוב: "וְעֶפְרוֹן יָשָׁב בְּתוֹךְ בְּנֵי חֵת", ואברהם לא אמר לו בשעה ההיא כלום, אלא מה שאמר, להם אמר, כמו שכתוב: "וַיִּדְבֹר אֶל בְּנֵי חֵת לֵאמֹר וְגו'", וכי תעלה על דעתך שאברהם רצה להיקבר בין טמאים, או שהתאווה להיות עימהם, אלא שעשה בחכמה.

ולמדנו דרך ארץ כאן במה שעשה אברהם, שהרי לפי שחשקו ורצונו היה במערה ההיא, אף על פי שהיה עפרון שם, לא רצה לבקש ממנו מיד כפי רצון ההוא שהיה לו בהמערה, ובקש תחלה מה שלא נצרך לו מאותן האחרים ולא מעפרון, וכיון שאמרו לו לפני עפרון, "שְׁמַעְנוּ אֲדֹנָי נְשִׂיא אֱלֹהִים אַתָּה בְּתוֹכֵנוּ וְגו'", מה כתוב: "וְעֶפְרוֹן יָשָׁב בְּתוֹךְ בְּנֵי חֵת" - ישב כתיב, מתחלת הדיבורים שאמר אברהם היה עפרון שם, ואז אמר - "שְׁמַעְנוּנִי וּפְגַעוּ לִי בְּעֶפְרוֹן כִּן צַחַר וַיִּתֵּן לִי אֶת מְעֵרַת הַמְּכַפְלָה אֲשֶׁר לֹו וְגו'", ואפשר תאמרו שבשביל כבודי הגדול מכבודכם אני עושה שאינני רוצה בכם, בתוכם, לא כן אלא בשביל להיקבר ביניכם, שרצוני בכם שלא להתפרש מכם.

זוהר חלק א' פרשת חיי שרה - דף קכ"ז

אברהם ראה אור עליון יוצא ממערת המכפלה

"וַיִּתֵּן לִי אֶת מְעַרַת הַמְּכַפְלָה אֲשֶׁר לֹו וְגו'", אמר רבי אלעזר, כאשר נכנס אברהם להמערה איך נכנס שמה, לפי שכאשר היה רץ אחר אותו העגל, שכתוב: "וְאֶל הַבְּקָר רָץ אֲבָרָהֶם וְגו'", ואותו בן בקר ברח עד המערה ההיא, ונכנס אחריו וראה, מה שראה.

ועוד, לפי שהיה מתפלל כל יום ויום, והיה יוצא עד אותה השדה שהיה מעלה ריח עליון, וראה אור שהיה יוצא מתוך המערה והתפלל שם, ושם דבר עמו הקדוש ברוך הוא, ולפיכך בקש המערה כי רצונו היה במקום ההוא תמיד, ואם תשאל אם כן למה לא בקש אותה עד עתה, אלא לפי שלא ישגחו עליו, מפני שלא היתה נצרכת לו, עתה שנצטרכה לו אמר הרי השעה לתבוע אותה.

בא וראה, אם עפרון היה רואה בהמערה מה שהיה אברהם רואה בה, לא היה מוכרה לעולם, אלא ודאי לא ראה בה כלום, שהרי אין כל דבר נתגלה אלא לבעליו, ולפיכך לאברהם נתגלה ולא לעפרון, לאברהם נתגלה שהרי שלו היתה, לעפרון לא נתגלה כי לא היה לו חלק בה, ולפיכך לא נתגלה לעפרון כלום, ולא ראה בה אלא חשך, ועל כן מכר אותה, ומה שלא תבע אברהם בתחילה שימכר אותה במכר, שהרי אברהם לא אמר אלא - "וַיִּתֵּן לִי אֶת מְעַרַת הַמְּכַפְלָה אֲשֶׁר לֹו וְגו'", "בְּכֶסֶף מְלֵא יְתִנְנָה לִי וְגו'", ועפרון אמר "הַשְּׂדֵה נְתַתִּי לָךְ וְהַמְעָרָה אֲשֶׁר בּוֹ לָךְ נְתַתִּיךָ וְגו'", זה לפי שהכל היה נמאס על עפרון מפני שלא ידע מה היא.

אברהם ואדם הראשון

ובא וראה, כשנכנס אברהם בהמערה בתחילה, ראה שם אור ונגבהה העפר לפניו, ונתגלו לו שני קברים, בתוך כך עלה אדם הראשון בצורתו, וראה, את אברהם ויצחק^נ ובזה הבין אברהם ששם הוא עתיד להקבר, אמר לו אברהם, בבקשה ממך האם מבצר קשור יש כאן^{יא} אמר לו הקדוש ברוך הוא גזז אותי כאן, ומזמן ההוא עד עתה אני נטמן כאן כקליפת

זיו הזוהר

בפני כל הבא לתוכו שלא יוכל עוד לצאת משם, וענינו הוא בית הקברות שכל הבא לקברו נקשר בו ואינו יכול עוד לצאת ממנו וחשב אברהם שבא קץ חיותו כי ראה צורת אדם שזה סימן מיתה.

י. היינו נפש האדם השוכנת על מקום הקבר, ותוכל להתראות באותה צורה שהיתה בחיים, ושמחה נפש האדם בראותה לאברהם שבא אל המערה. יא. פירוש, מבצר קשור היינו שקשור ונסגר היטב

הגרגיר^[יב] עד שבאת אתה לעולם, ועתה מכאן ואילך הרי קיום לי ולהעולם נעשה בעבורך, ראה מה כתוב: "וַיְקַם הַשָּׁדָה וְהַמְעֶרָה אֲשֶׁר בוֹ", קימה ממש היה להשדה מה שלא היה לו עד עתה.

רבי אבא אמר, "וַיְקַם הַשָּׁדָה", ודאי קימה ממש, שקם ונתעלה לפני אברהם, לפי שעד עתה לא נתגלה שם כלום, ועתה מה שהיה טמון קם ונתעלה, ואז עמד הכל בתקונו.

בושה דאדם וחווה

אמר רבי שמעון, בשעה שנכנס אברהם בהמערה, והכניס לשרה שמה, עמדו אדם וחווה ולא נתרצו להיקבר שם, אמרו והרי אנו בבושה לפני הקדוש ברוך הוא בעולם ההוא, בשביל החטא ההוא שגרמנו מיתה לעולם, ועתה יתוסף לנו בושה אחרת מפני מעשים טובים שיש בכם, **אמר אברהם**, הרי אני מזומן להשתדל לפני הקדוש ברוך הוא בשבילך^[יג] שלא תבוש לפניו לעולם, מיד "וְאַחֲרַי כֹּן קָבַר אַבְרָהָם אֶת שָׂרָה אֲשֶׁתוֹ", מהו ואחרי כן, אחרי שקבל אברהם עליו דבר הזה, אז נכנס אדם במקומו, חווה לא נכנסה, עד שקרב אברהם והכניסה אצל אדם, וקבל עליו להשתדל גם בעבורה^[יד] זה שכתוב: "וְאַחֲרַי כֹּן קָבַר אַבְרָהָם אֶת שָׂרָה אֲשֶׁתוֹ", לשרה לא כתוב, אלא את שרה, לרבות חווה, ואז נתיישבו במקומותם כראוי, זה שכתוב: "אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְרָאָה", ותנינן באברהם, "תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ", זה אדם וחווה, אלה השמים והארץ לא כתיב, אלא "תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ", ולא תולדות איש, ואלה התולדות נתקימו בעבור אברהם, ומנין לנו שנתקימו בעבור אברהם, שכתוב: "וַיְקַם הַשָּׁדָה וְהַמְעֶרָה אֲשֶׁר בוֹ לְאַבְרָהָם", ועד שבא אברהם לא נתקימו אדם וחווה במקומותם בעולם ההוא^[טו].

זיו הזוהר

יב. כקליפת הגרגיר שנרקב באדמה ואין בכחו לצמח ולהתראות בעולם, אבל עתה על יד צדקת אברהם יתוקן אדם, כידוע שאברהם התחיל לתקן הפגם שנעשה בעולם העליון על יד חטא אדם הראשון.
יג. פירוש, לתקן הפגם שנעשה למעלה על ידי חטאו באכילת עץ הדעת טוב ורע.
יד. פירוש, לתקן גם הפגם שנעשה למעלה על ידי חטא שלה.
טו. פירוש שלא נכנסו לגן עדן במחיצתם הראויה להם עד שבא אברהם, ג"א.

יב. כקליפת הגרגיר שנרקב באדמה ואין בכחו לצמח ולהתראות בעולם, אבל עתה על יד צדקת אברהם יתוקן אדם, כידוע שאברהם התחיל לתקן הפגם שנעשה בעולם העליון על ידי חטא אדם הראשון.
יג. פירוש, לתקן הפגם שנעשה למעלה על ידי חטאו באכילת עץ הדעת טוב ורע.
יד. פירוש, לתקן גם הפגם שנעשה למעלה על ידי חטא שלה.
טו. פירוש שלא נכנסו לגן עדן במחיצתם הראויה להם עד שבא אברהם, ג"א.

זוהר חלק א' פרשת חיי שרה - דף קכ"ח

ביאור השם 'מערת המכפלה'

"וְאַחֲרֵי כֵן קָבַר אַבְרָהָם אֶת שָׂרָה אִשְׁתּוֹ אֶל מְעַרַת שְׂדֵה הַמְּכַפְלָה וְגו'", רבי אלעזר שאל לרבי שמעון אביו ואמר, האם מערה זאת אין היא מכפלה, שהרי כתוב מערת המכפלה, והכתוב קורא לה אחר כך מערת שדה המכפלה, מכפלה קורא להשדה, אמר לו הגם שכך קוראים לה מערת המכפלה, כמו שכתוב: **"וַיִּתֵּן לִי אֶת מְעַרַת הַמְּכַפְלָה"**, אבל ודאי חייך לא המערה היא מכפלה, ולא השדה הוא מכפלה, אלא שזה השדה והמערה על שם מכפלה נקראים, שדה המכפלה ודאי ולא המערה, שהרי המערה בהשדה היא, ושדה ההוא עומד בענין אחר^[טז].

בא וראה, ירושלים כל ארץ ישראל נתקפלה תחתיה, והיא קיימת למעלה ולמטה בדמיון אחד, ירושלים שלמעלה וירושלים שלמטה, לשניהם יש אחיזה למעלה ואחיזה למטה, ירושלים שלמעלה נאחזת בשני צדדים למעלה ולמטה, ולפיכך מכפלה היא, ועל כן זה השדה הוא מן אותה המכפלה, כי בו הוא שורה^[יז] כדמיון זה כתוב (בראשית כ"ז): **"כָּרַיִת שְׂדֵה אֲשֶׁר בָּרְכוּ ה'"**, למעלה ולמטה^[יח] ולפיכך שדה המכפלה ודאי ולא שדה כפול^[יט].

ועוד סוד הדבר שהוא שדה המכפלה בודאי, מהו מכפלה, ה' שבשם הקדוש היא מכפלה^[כא] והכל עולה במקום אחד, ובעבור זה נאמר בדרך נסתר המכפלה, שלא נמצא בהשם הקדוש אות אחרת כפולה מלבד זאת.

ואף על פי שהמערה היא כפולה בודאי, שהיא מערה תוך מערה, אבל על שם ענין אחר נקראת מערת שדה המכפלה כמו שנתבאר.

זיו הזוהר

בארץ ישראל היא על יד שדה הזה.
ט. פירוש, כדמיון ירושלים כך הוא הגן עדן גם כן כפול שיש גן עדן שלמעלה וגן עדן שלמטה והם נקשרים זה בזה.
כ. שדה כפול היה במשמע שהכפול הוא שם התואר על השדה, מה שאין כן שדה המכפלה משמעותו השדה מן המכפלה.
כא. כיון שיש ב' ההי"ן בהשם הקדוש.

טז. פירוש, שיש לשדה זה טעם אחר שנקרא מכפלה על שם התקשרותה בירושלים שנקראת מכפלה כמבואר הלאה.
יז. ירושלים שלמעלה מקושרת בעולם העליון ובירושלים שלמטה, וירושלים שלמטה מקושרת בירושלים שלמעלה ובכל ארץ ישראל שנתקפלה תחתיה ולכן נקראת ירושלים מכפלה.
יח. פירוש, שעיקר התקשרות ירושלים שלמטה

ואברהם ידע זאת, וכאשר דבר לבני חת כסה הדבר ואמר, "וַיִּתֵּן לִי אֶת מְעֵרַת הַמְּכַפְלָה" על שם שהיא מערה כפולה, אבל התורה קורא לה מערת שדה המכפלה כראוי, והקדוש ברוך הוא עשה הכל שיהיה נמצא בזה העולם כדמיון שלמעלה, ושיתחברו זה בזה להיות כבודו למעלה ולמטה, **אשרי חלקם של הצדיקים, שהקדוש ברוך הוא אוהבם בעולם הזה ובעולם הבא.**

זוהר חלק א' פרשת חיי שרה - דף קכט עמוד א'

אברהם התעלה כל יום ממדרגה למדרגה

"וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים וְה' בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בְּכָל", רבי יהודה פתח (תהלים ס"ה): **"אֲשֶׁרִי תִבְחַר וּתִקְרַב יִשְׁכַּן חֲצֵרֶיךָ"**, זה הכתוב נתבאר, אבל **אשרי האיש שדרכיו מוכשרים לפני הקדוש ברוך הוא, והוא בוחר בו לקרבו אצלו.**

בא וראה, אברהם התקרב אליו, וחשקות שלו היתה כל יום בזה, ולא נתקרב אברהם ביום אחד או בזמן אחד, אלא מעשיו הקריבו אותו בכל יום ממדרגה למדרגה, עד שנתעלה במדרגתו כשהיה זקן ונכנס במדרגות עליונות כראוי, שכתוב: **"וְאַבְרָהָם זָקֵן"**, ואז **"בָּא בַּיָּמִים"**. באותן ימים העליונים, באותן ימים הידועים בסוד האמונה^[כב] **"וְה' בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בְּכָל"**^[כג] שמשם יוצאות כל הברכות וכל הטובות.

זהר חלק א' פרשת חיי שרה - דף ק"ל

התדבקות אברהם בהקדוש ברוך הוא

רבי יוסי אמר, בא וראה, אברהם נכנס לדעת ולהתדבק בריבונו כראוי, לאחר שהקדים מעשים טובים בתחילה, וזכה באותן ימים העליונים, ונתברך ממקום שכל הברכות יוצאות משם, שכתוב: **"וְה' בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בְּכָל"**, מהו **בְּכָל**, מקום דנהר שאינו פוסק מימיו לעולם.

זיו הזוהר

כב. ששת ימי המעשה עם יום השבת קודש הם כנגד ז' ספירות מן חסד עד מלכות.
כג. היינו ספירות יסוד ומלכות, והכוונה שיהיה לו הכח לגרום בעבודתו וקדושתו זווג ויחוד העליון של שתי ספירות האלה בשפע חסד ורב טוב לכל העולם, וזהו שאמרו בת היה לו לאברהם אבינו ובכל שמה, ועיין בפירוש הרמב"ן על התורה בפסוק הזה ותבין הענין.

איסור התבוללות

אמר רבי חייא, בא וראה, שאברהם לא רצה להתערב בנשי אומות העולם, להתדבק בשאר עמים עובדי כוכבים, לפי שהנשים של שאר העמים עובדי כוכבים, הן מטמאין לבעליהן ולאותן המתדבקים בהן, לפי שכאשר הבין אברהם חכמה, ידע העיקר והשורש, ומאיזה מקום יוצאים ומשוטטים רוחות טמאים בעולם, ועל כן השביע לעבדו שלא יקח אשה לבנו משאר עמים. (דף קל"א) שהרי מי שמתדבק באשה של שאר עמים עובדי כוכבים נטמא הוא, והבן שיוליד יקבל עליו רוח טומאה.

ואם תשאל שהרי מצד אביו מישראל הוא בא, ולמה יקבל עליו רוח טומאה, בא וראה, שהרי בתחילה נטמא אביו, בשעה שהתדבק באותה האשה שהיא טמאה, וכיון שאביו נטמא באשה ההיא שהיא טמאה, כל שכן שבן ההוא שיוליד ממנה יקבל עליו רוח טומאה, ולא עוד אלא שעבר על התורה, שכתוב (שמות ל"ד): "כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אֲחֵר כִּי ה' קָנָא שְׁמוֹ אֵל קָנָא הוּא" לפי שקנא על זה הברית הקדוש.

אמר רבי אלעזר, בא וראה, מה שאמרו שכיון שהבין אברהם אבינו חכמה, היה מבקש להפרד מכל שאר העמים ולא להתדבק בהם, ולפיכך כתוב: "וְאֶשְׁבִּיעַךָ בְּה' אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְאֱלֹהֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה לְבְנֵי מִכְנֹת הַכְּנַעֲנִי וְגו'", מבנות הכנעני ודאי, סוד הוא זה, כמו שכתוב (מלאכי ב'): "וּבְעֵל בֵּית אֵל נִכְרְ" [כ"ד] "אֲשֶׁר אָנֹכִי יוֹשֵׁב בְּקִרְבוֹ" אנכי דווקא [כ"ה] כתוב כאן אֲשֶׁר אָנֹכִי, וכתוב שם (ישעיהו מ"ה): "אָנֹכִי עֲשִׂיתִי אָרֶץ", וכל זה בשביל שלא להטמא בהם.

בא וראה, מי שמכניס זה הברית הקדוש באשה ההיא של שאר עמים עובדי כוכבים, הוא גורם טומאה במקום אחר, ועל זה כתוב (משלי ל'): "תַּחַת שְׁלוֹשׁ רְגָזָה אָרֶץ וְגו'", ואף על פי שהשביע אותו בזה הברית, לא נבטח בו אברהם עד שהתפלל תפלתו לפני הקדוש ברוך הוא ואמר: "ה' אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְגו'" הוא יִשְׁלַח מַלְאָכּוֹ לְפָנָיִךָ", מלאכו ודאי, זה מלאך הברית [כ"ו] כדי שיהיה נשמר זה הברית ולא יטמא בין אותן עמים.

זיו הזוהר

ממשלתה שם על ידי התלבשותה בהשר כנעני, והיינו ענין גלות השכינה וצער להשכינה. כו. אפשר שעל זה ירמוז הראשי תיבות מן הפסוק

כד. פירוש, שכך היה שם השר שלהם בשמים. כה. פירוש, שהשכינה שנקראת אנכי שהיא עיקר המושל על ארץ הקדושה היתה צריכה להנהיג

זוהר חלק א' פרשת חיי שרה - דף קל"א

אברהם רצה שיצחק ישאר לגור לידו

"**רַק אֶת בְּנֵי לֹא תִשָּׁב שְׁמָה**", מה הטעם, לפי שידע אברהם, שהרי בכולם לא היה מי שיכיר להקדוש ברוך הוא, רק הוא בלבדו, ולא רצה שיהיה מדורו של יצחק ביניהם, אלא שיהיה מדורו עמו, ויצחק ילמד ממנו תמיד דרכיו של הקדוש ברוך הוא, ולא יטה לימין ולשמאל, ועל כן לא רצה אברהם שיהיה מדורו של יצחק שם.

קפיצת הדרך לאליעזר

אמר רבי ייסא, ודאי זכותו של אברהם עמדה לפני עבד ההוא, כי באותו היום שיצא הגיע ביום ההוא לעין המים, שכתוב: "**וְאָבָא הַיּוֹם אֶל הָעֵיִן**", וזה נתבאר.

זוהר חלק א' פרשת חיי שרה - דף קל"ב עמוד א'

רבקה צדקת והמים עולים לקראתה

"**וַיְהִי הוּא טָרַם כְּלָה לְדַבֵּר וְהִנֵּה רַבֶּקָה יֹצֵאת**", יוצאת, באה צריך לומר, מהו יוצאת, שהקדוש ברוך הוא הוציאה מכלל כל שאר בני העיר, שכולם רשעים וזו יוצאת מכלל שלהם.

וַתֵּרֶד הָעֵינָה, כתוב בה"א^[כז] סוד הוא, שפגעה שם בארה של מרים, ולפיכך כתוב העינה בה"א, ועלו לה המים.

תפילת המנחה

דבר אחר, "וְהִנֵּה רְבֵקָה יֹצֵאת", כמו שכתוב: "יֹצֵאת לְשָׂאב מַיִם", ולמה כתוב יוצאות, ולא הולכות ולא באות, אלא לפי שנטמנות היו כל היום, ובשעה ההיא יצאו לשאוב מים, וסימן תפס בידו^[כח].

בא וראה, כאשר הגיע העבד לחרון, ומצא את רבקה לעת ערב, היה זמן תפלת המנחה, **באותה השעה שבא יצחק להתפלל תפלת מנחה, בשעה ההיא הגיע העבד אצל רבקה,** ובשעה ההיא שבא יצחק להתפלל מנחה כמקדם, באה רבקה אצלו, להמצא הכל במקומו שנצרך לו כראוי.

והכל עולה בסוד של חכמה, ולכן בא עבד ההוא לבאר מים, בסוד הכתוב: "מַעַיִן גַּנְיִים בְּאֵר מַיִם חַיִּים וְנִזְלִים מִן הַבְּנוֹן", וביארנו שכל זה סוד הוא.

ובא וראה, תפלת מנחה תקן לה יצחק בודאי, וכמו שתקן אברהם תפלת שחרית לנגד מדרגה ההיא שנדבק בה^[כט] כך תקן יצחק תפלת מנחה לנגד מדרגה ההיא שנדבק בה, ועל כן תפלת מנחה מזמן שנוטה השמש לרדת בהילוכו לצד מערב, שהרי כל זמן שלא הגיע השמש לצד מערב נקרא יום, מהבקר עד זמן ההוא, שכתוב (תהלים נ"ב): "חֶסֶד אֵל כָּל הַיּוֹם".

ועל כן למדנו שיהיה אדם נזהר בתפלת מנחה, שהוא זמן שדין קשה שורה בעולם.

זוהר חלק ב' פרשת שלח - דף קנ"ח עמוד א'

אליעזר נקרא ברוך אף שהיה כנעני

"וַיֹּאמֶר בּוֹא בְרוּךְ ה'", אמר רבי ייסא, בא וראה, אליעזר עבד אברהם מבני כנען היה, כמו שכתוב (הושע י"ב): "כְּנַעַן בְּיָדוֹ מֵאֲזִי מְרִמָּה", וכנען כתוב עליו "אָרוּר כְּנַעַן עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה לְאֶחָיו", ולפי שהיה שליח נאמן מה כתוב בו, "בּוֹא בְרוּךְ ה'", ברוך ה' ממש,

זיו הזוהר

מזה מדת הרחמים שהיא קדושת יעקב אבינו, וכיון שזיווג כזה היה נצרך ליצחק לכן תפס אליעזר זה הסימן בזמן תפלת המנחה שהנערה שתצא עתה לשאוב מים ותעשה חסד להשקותו היא ראויה שעל ידיה תהיה נעשה המתקת אש מדת הדין במימי מדת החסד, ובזה יובן כל הענין.
כט. תפלת שחרית בכח מדת החסד קדושת אברהם,

כח. כוונת הענין כך הוא, כי שלוחי הדין כל היום צפונים ונעלמים, כמו שכתוב חסד אל כל היום, וכד מטיא שעתא דצלותא דמנחה נתעורר כחו של יצחק ודינא תקיפא שלטא וכל דינין מתעריין, ולכן נצרך אז לשאיבת מים של חסדים להשקיע האש של מדת הדין על ידי המתקתן במימיו של מדת החסד, וזה נקרא זיווג של גבורות בחסדים, ונולד

ולכן נכתב כך בתורה, לפי שיצא מקללה היא ונתברך, ולא די לו שיצא ממנה, אלא שנתברך בשמו של הקדוש ברוך הוא, ולמדנו שבא מלאך והכניס דבר זה בפיו של לבן.

זוהר חלק א' פרשת וירא - דף ק"ג

"עבד אברהם אנכי" כדי לכבד את אברהם

"וַיֹּאמֶר עֶבֶד אַבְרָהָם אֲנֹכִי וְה' בְּרַךְ אֶת אֲדֹנָי מֵאֲדַ וַיִּגְדַּל", אמר רבי שמעון, כתוב (מלאכי א'): "בֵּן יִכְבֵּד אָב וְעֶבֶד אֲדֹנָיו", עבד אדניו זה אליעזר לאברהם, כאשר שלחו לחרון ועשה כל רצונו של אברהם והיה מכבדו, שהרי איש שהיה מביא כסף וזהב ואבנים טובות וגמלים, הוא נראה יפה כראוי, ולא אמר שהוא אוהבו של אברהם או קרוב שלו, אלא אמר "עֶבֶד אַבְרָהָם אֲנֹכִי", בשביל להעלות בשבחו של אברהם ולכבד אותו בעיניהם.

זוהר חלק ב' פרשת בא - דף ל"ט

תפילת יצחק בשדה מערת המכפלה

"וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׂוּחַ בְּשָׂדֵה לְפָנֹת עָרֵב", אמר רבי שמעון, וכי לא היה לו בית או מקום אחר להתפלל, אלא אותו השדה היה אשר קנה אברהם סמוך למערה, שכתוב: "הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר קָנָה אַבְרָהָם מֵאֵת בְּנֵי חֵת", ובשעה שהיה יצחק נכנס בתוכו ראה שם השכינה, והשדה העלה ריח עליון קדוש, ולפיכך היה מתפלל שם וקבעו למקום תפלתו.

זוהר חלק ג' פרשת פקודי - דף רל"ו

טעם שרבקה הפילה עצמה מהגמל

"וַתִּשָּׂא רַבְקָה אֶת עֵינֶיהָ וַתֵּרָא אֶת יִצְחָק וַתִּפֹּל מֵעַל הַגָּמֶל", אמר רבי יהודה, זה הכתוב למה נצרך להיכתב בתורה, ועוד וכי בשביל שראתה יופיו של יצחק נפלה מן הגמל.

אלא זה הכתוב סוד הוא, בא וראה, בשעה שהגיעה רבקה אצל יצחק, זמן תפלת מנחה היה, ובזמן ההוא דין נתעורר בעולם, וראתה אותו במדרגת הרוגז של דין הקשה, וראתה שהרי סיום של הרוגז הקשה הוא גמל למטה, וזהו הסוד של מיתה^ל ולפיכך הפילה והשמיטה עצמה מן גמל ההוא, שהרי כשנתעורר דין הקשה גמל ההוא מתגבר, ולפיכך השמיטה עצמה ממנו ולא ישבה שם.

זיו הזוהר

ותפלת מנחה בכח מדת הגבורה קדושת יצחק. כדי להביא מיתה בעולם היה רוכב אז ל. כידוע שהנחש כשבא אל חוה הנחש על גמל, והגמל הוא מרכבתו של להסיתה שתאכל מעץ הדעת טוב ורע נחש.

זוהר חלק א' פרשת חיי שרה - דף קל"ג

נעשו ניסים לרבקה כמו לשרה

"וַיבֹּאֶה יִצְחָק הָאֱהָלָה שָׂרָה אָמוֹ", אמר רבי יוסי, זה המקרא קשה, הָאֱהָלָה, לאהל שרה אמו צריך לומר, מהו האהלה, שחזרה שמה השכינה, לפי שכל זמן ששרה היתה קיימת בעולם, השכינה לא סרה ממנה, ונר היה דולק מערב שבת לערב שבת, והיה מאיר כל אותן ימי השבוע, לאחר שמתה כבה נר ההוא, כיון שבאה רבקה חזרה השכינה והנר נדלק. "שָׂרָה אָמוֹ", שהיתה דומה לשרה בכל מעשיה.

צורת רבקה כשרה

רבי יהודה אמר, כמו שצורת יצחק היתה כצורתו של אברהם, וכל מי שראה ליצחק אמר זה הוא אברהם, ודאי אברהם הוליד את יצחק, כן גם רבקה צורתה היתה ממש צורת שרה, ולפיכך שָׂרָה אָמוֹ ודאי[לא].

חזרה צורת שרה

אמר רבי אלעזר, הכל כך הוא, אבל בא וראה, שסוד הוא, שאף על פי ששרה מתה, צורתה לא סרה מן הבית, אבל לא נראית שם מיום שמתה שרה עד שבאה רבקה, כיון שנכנסה רבקה נראתה צורתה של שרה, שכתוב: "וַיבֹּאֶה יִצְחָק הָאֱהָלָה שָׂרָה אָמוֹ", היינו שמיד שרה אמו נראתה שם[לב] ולא היה רואה אותה רק יצחק בלבדו כשנכנס שמה, ועל כן "וַיִּנָּחֵם יִצְחָק אַחֲרֵי אָמוֹ", מהו אחרי אמו, אחרי שאמו נראתה ונודמנה בבית, ולכן לא כתוב אחרי מיתת אמו, אלא אחרי אמו.

אהבה בא ממידת גבורה

רבי שמעון אמר, מה נשתנה שכתוב בו ביצחק: "וַיִּקַּח אֶת רַבְקָה וַתְּהִי לוֹ לְאִשָּׁה וַיֵּאָהֲבָהּ", כיון שאמר ותהי לו לאשה אין ידוע שאהב אותה, הרי כל בני העולם אוהבים לנשיהם, מה נשתנה יצחק שכתוב בו ויאהבה, אלא ודאי התעוררות האהבה של הזכר

זינו הזוהר

הרוח והנשמה, ונפש כזאת תוכל לעשות טובה להאנשים שהם חיים בעולם הזה, והנפש הזאת תוכל להתראות בזה העולם באותו הצורה שהייתה בחיים, מה שאין כן הנפש שיש לה עונש כרת.

לא. פירוש, שצורת רבקה היינו צורת שרה אמו. לב. נפש האדם לאחר מותו נשארת בעולם הזה והרוח בגן עדן שלמטה והנשמה בגן עדן שלמעלה, ואם אין להנפש עונש כרת היא מחוברת לעולם עם

אל האשה, אינה אלא מכח בחינת שמאל^ל שכתוב (שיר השירים ב'): "שְׁמָלוֹ תַחַת לְרַאשֵׁי וַיְמִינוּ תַחְבֵּקֵנִי".

זוהר חלק א' פרשת חיי שרה - דף קל"ג עמוד א'

ענין שינוי שם הגר לקטורה

"וַיֹּסֶף אַבְרָהָם וַיִּקַּח אִשָּׁה וְשֵׁמָהּ קְטוֹרָה" - קטורה זו היא הגר, שהרי למדנו שלאחר שנפרשה הגר מן אברהם, ותתע אחרי גלולי אביה, אחר כך נתקשרה במעשים טובים, ולפיכך נשתנה שמה ונקראה קטורה על שם המעשים טובים, ושלח אברהם ולקחה לו לאשה, מכאן ששינוי השם מכפר עונות, ועל כן נשתנה שמה.

"וַיֹּסֶף אַבְרָהָם", מהו ויוסף, אפשר תאמר שעל שרה הוא שהוסיף, אינו כן, אלא שבימי שרה נזדווג עמה פעם אחת, ואחר כך גרש אותה על דבר ישמעאל, ואחר כך ויוסף אברהם כמקדם פעם אחרת על מה שלקחה בראשונה, וכמו ששנתה מעשיה כן גם נשתנה שמה.

זהר חלק א' פרשת חיי שרה - דף קל"ג עמוד ב'

אברהם נתן ליצחק את אהל שרה'

"וַיִּתֵּן אַבְרָהָם אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ לַיִצְחָק", בא וראה, שאמר רבי אלעזר על "וַיִּבְאֶה יִצְחָק הָאֵהָלָה שָׂרָה אִמּוֹ", שנראתה צורת שרה, ויצחק התנחם אחרי שנראתה אמו, וצורת אמו היה רואה כל יום, ואברהם אף על פי שנשא אשה לא נכנס בבית ההוא, ולא הכניס שמה את האשה שלקח, כדי ששפחה לא תירש גבירתה, ובאהל שרה לא נראתה אשה אחרת אלא רבקה, ואברהם אף על פי שהיה יודע שצורתה של שרה נראית שם, הניח ליצחק אהל ההוא לראות צורת אמו כל יום, יצחק יראנה ולא אברהם, זהו שכתוב: "וַיִּתֵּן אַבְרָהָם אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ לַיִצְחָק", את כל אשר לו דוקא, היינו צורה של שרה שנראית באהל ההוא.

אברהם נתן מחלקו (מידת החסד) ליצחק

דבר אחר, "וַיִּתֵּן אַבְרָהָם אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ לַיִצְחָק" - זה סוד אמונה העליונה, שיתדבק יצחק במדרגה של חלקו כראוי, בא וראה, כאן נכלל מים באש, ודאי שאש לקח מים, כנשמע מהכתוב "וַיִּתֵּן אַבְרָהָם אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ לַיִצְחָק", זה מים שנכלל באש^ל ובתחילה נכלל יחד אש במים^ל באיזו זמן, בשעה שעקד אברהם ליצחק לעשות בו דין, אז נכלל אש במים, ועתה נכלל מים באש, להיות הכל בסוד אמונה העליונה^ל.

זוהר זוהר

לג. היינו מכח אש הגבורה שנמצא בו. לד. פירוש, אברהם נתן מכחו שהוא מים של חסד ליצחק שהוא אש של גבורה. לה. בשעת העקדה נכלל אש הגבורה במימי החסד של אברהם, על ידי שנתרצה לעשות דין ביצחק בנו. לו. סוד האמונה העליונה שהעשר ספירות נכללות זה בזה ומשפיעות זה לזה בכח עבודת ישראל של תורה ותפלה ומעשים טובים.

זוהר חלק א' פרשת חיי שרה - דף קל"ג עמוד א'

אברהם עם בני הגר

"וּלְבְנֵי הַפִּילֶגְשִׁים אֲשֶׁר לְאַבְרָהָם נָתַן אַבְרָהָם מִתְּנַת", מהו מתנות, אלו צדדי מדרגות התחתונות, שהם שמות של צדדי רוח הטומאה, בשביל להשלים אותן המדרגות, ונתעלה יצחק על כולם באמונה העליונה כראוי, **"בְּנֵי הַפִּילֶגְשִׁים",** אלה היו בני קטורה, פילגש בתחילה ופילגש לבסוף, רבי חייא אמר פילגשים ממש.

"וַיִּשְׁלַחם מֵעַל יִצְחָק בְּנוֹ", שלא ישלטו אצל יצחק, **"בְּעוֹדָנוּ חַי",** בעוד שהיה אברהם חי וקיים בעולם, שלא ירבו עמו אחר כך, ובשביל שיתתקן יצחק בצד דין הקשה העליון להתגבר על כולם, וכולם יכנעו לפניו,

"קְדָמָה אֶל אֶרֶץ קְדָם", לפי ששם נמצאים אותן צדדי כשפים הטמאים.

זוהר חלק א' פרשת חיי שרה - דף קל"ה עמוד א'

ענין באר לחי ראי על פי סוד

"וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת אַבְרָהָם וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יִצְחָק בְּנוֹ וַיֵּשֶׁב יִצְחָק עִם בְּאֵר לְחֵי רְאִי", אמר רבי יצחק, זה הכתוב אין תחילתו כסופו ואין סופו כתחילתו, מפני מה הצריך הקדוש ברוך הוא לברך את יצחק, לפי שאברהם לא ברכו, מה הטעם, כדי שלא יתברך עשו, ועל כן עלו אותן הברכות להקדוש ברוך הוא וזה נתבאר, **"וַיֵּשֶׁב יִצְחָק עִם בְּאֵר לְחֵי רְאִי",** מהו לחי רואי, אלא שנתחבר עם השכינה, הבאר שמלאך הברית נתגלה עליה כתרגומו^[לז] ולפיכך ברכו.

רבי יהודה אמר, **"בְּאֵר"** זו השכינה, **"לְחֵי",** זה חי העולמים^[לח] צדיק חי העולמים, ואין להפרידם, חי הוא בשני עולמות, חי למעלה שהוא עולם העליון, חי אצל עולם התחתון, ועולם התחתון בעבורו מתקיים ומאיר^[לט] בא וראה, הלבנה אינה מאירה אלא כאשר תראה את השמש, וכיון שהיא רואה את השמש אז תזרח, ועל כן זאת הבאר, לחי רואי בודאי, אז היא מאירה ומתקיימת במים חיים, לחי רואי, בשביל שתתמלא ותאיר מן חי הזה^[מ].

ובא וראה, יצחק בקרית ארבע היה לאחר שמת אברהם, מהו **"וַיֵּשֶׁב יִצְחָק עִם בְּאֵר לְחֵי רְאִי",** שנזדווג בה ונתקשר בה באותה הבאר^[מא] להתעורר האהבה כמו שאמרנו.

זיו הזוהר

לז. כל מיני השפעות שנשפיע להשכינה שנקראת באר הוא על ידי מלאך הברית, פירוש מדת היסוד שנתגלה עליה ומתחבר עמה. לח. ספירת היסוד נקראת צדיק חי העולמים כי על ידו נשפיע השפע להחיות העולמות. לט. כי לשם נשפיע השפע מעולמות העליונים והוא משפיע השפע להשכינה הקדושה שהיא תחלק השפע לעולם התחתון. מ. פירוש מן ספירת יסוד. מא. פירוש, בשכינה הקדושה שנקראת באר להשפיע בה אש הגבורה עבור מיין נוקבין לעורר הזדווגות שלה בעלמא דדכורא לקבל שפע לצורך

זהר חלק א' פרשת חיי שרה - דף קל"ד עמוד א'

בזמן הגאולה

אמר רבי חזקיה, בא וראה, מזמן שנחרב בית המקדש הברכות אינן שורות בעולם ונתמנעו, כביכול נמנעו למעלה ולמטה, וכל אותן שאר מדרגות התחתונות מתגברות, והולכים ושוולטים על עם ישראל, לפי שהם גרמו זאת בחטאייהם.

אמר רבי אלעזר, בזמן שעתידי הקדוש ברוך הוא לפקד את עמו, יבנה הקדוש ברוך הוא בית המקדש בתחלה, ויכין את ההיכל ויבנה עיר ירושלים, ואחר כך יקים לכנסת ישראל מן העפר, זה שכתוב: "בִּזְמַן יְרוּשָׁלַם ה' נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יִכְנָס", בִּזְמַן יְרוּשָׁלַם בתחילה, ואחר כך נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יִכְנָס, ויאמר לה (ישעיהו נ"ב): "הַתְּנַעֲרֵי מֵעֶפֶר קוֹמֵי וּגוֹ", יקבץ גלותם של ישראל, ואז "הֲרִפֵּא לְשִׁבּוּרֵי לֵב וּמַחְבֵּשׁ לְעֵצְבוֹתָם", זו תחיית המתים, וכתוב (יחזקאל ל"ו): "וְאֵת רוּחִי אָתֶן בְּקִרְבְּכֶם וְעִשְׂתִּי אֶת אֲשֶׁר בְּחֻקֵי תִלְכוּ וּגוֹ", בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

זוהר חלק א' פרשת וישב - דף קפ"א

מרזים וסודות בענין תחיית המתים

"וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל עַבְדּוֹ זָקֵן בֵּיתוֹ הַמִּשְׁלַב כָּל אֲשֶׁר לוֹ", פתח רבי שמעון ואמר, "וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל עַבְדּוֹ", זו השכינה כמו שנתבאר, מטטרו"ן שהוא עבד שליח של רבונו^[מב], "זָקֵן בֵּיתוֹ", כמו שכתוב (תהלים ל"ז): "נִעַר הָיִיתִי גַם זָקֵן תִּי". "הַמִּשְׁלַב כָּל אֲשֶׁר לוֹ", לפי שכל הגונים נתגלים בו, ירוק לבן ואדום^[מג].

"שִׁים נָא יָדְךָ תַּחַת יְרֵכֵי", זה הוא צדיק, סוד הדבר שהוא קיום העולם^[מד] שהרי אז זה העבד יהיה ממונה בסוד העליון להחיות ישני עפר, ויהיה נעשה שליח ברצון העליון להחזיר הרוחות והנשמות למקומם, לאותן הגופות שבלו ונרקבו תחת העפר.

"וְאֲשַׁבְעֶךָ בַּה' אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וּגוֹ", מהו ואשביעך, להתלבש בסוד שבעה המאורות העליונים, שהם סוד שלמות העליון^[מה].

"אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה", זהו הגוף אשר תחת העפר, שיש לו קיום לעמוד מן העפר, שכל אותן שזכו להקבר בארץ ישראל, הם יתעוררו בראשונה, כמו שביארנו שכתוב (ישעיהו כ"ו): "יִחְיֶינָה מִתְּיָד נְבִלָתֵי יְקוֹמוּן", יחיו מתידי לראשונה, אלו המתים של ארץ ישראל, נְבִלָתֵי יְקוֹמוּן, הם המתים של שאר ארצות, וכל זה לאותן גופות של ישראל שנקברו שם, ולא לגופות שאר עמים עובדי כוכבים, שנטמאה הארץ מהם.

זיו הזוהר

מג. אלו שלשה גונים מרזים על **חסד דין ורחמים** כידוע שהעולם מתנהג על ידי ג' מדות הללו.
מד. מדת **יסוד צדיק** הוא קיום העולם כנזכר לעיל.
מה. היינו כח הז' ספירות התחתונות של בריאת עולם הזה בששת ימי המעשה ויום השבת קודש.

העולם, וכל זה נעשה על ידי התורה שנקראת אש וגם מים.
מב. כי השכינה הקדושה מתלבשת על פי רוב בהמלאך מט"ט שנקרא עבד שליח של ריבונו וגם נקרא נער כידוע.

וזהו "אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אֶשֶׁה לְבָנִי", מהו לבני, שכל נשמות העולם שיצאו מן הנהר ההוא שנמשך ויוצא^[מ] הם בנים להקדוש ברוך הוא, וזהו אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אֶשֶׁה, זה הגוף, לְבָנִי, זו הנשמה, מְבֻנּוֹת הַפְּנִיעֵנִי, אלו גופות העמים עובדי כוכבים, שעתיד הקדוש ברוך הוא לנער אותם מארץ הקדושה, כמו שכתוב (איוב ל"ח): "וַיִּנְעֲרוּ רְשָׁעִים מִמֶּנֶּה", כמי שמנער טלית מן הזוהם שלו. "כִּי אֶל אֲרָצִי וְאֶל מוֹלְדֹתַי תֵּלֶךְ", "אֲרָצִי" זו היא ארץ הקדושה, שהיא ארץ שלו בין כל שאר ארצות שחלק אותו לממונים אחרים. "וְאֶל מוֹלְדֹתַי", אלה הם ישראל.

בא וראה, מה כתוב "וַיִּקַּח הָעֶבֶד" כמו שנתבאר, "עֲשָׂרָה גַמְלִים", אלה הן עשר מדרגות שזה העבד שולט עליהן כדמיון שלמעלה, "מִגְמְלֵי אֲדָנָיו", שהן כדמיון ההוא ממש כמו שנתבאר^[מ] וזה העבד שולט ומתקן בהן.

"וְכָל טוֹב אֲדָנָיו בְּיָדוֹ", כל הטוב ההוא של רוחות עליונים, היוצאים מתוך אותן המאורות והמנורות העליונים^[מח], ועוד "וְכָל טוֹב אֲדָנָיו", היינו שימוש השמש שנשפע בהלבנה^[מט].

"וַיִּקַּם וַיֵּלֶךְ אֶל אָרֶם נַהֲרָיִם", זה מקום ארץ הקדושה, שבכתה שם רחל כשנחרב בית המקדש.

"וַיִּבְרַךְ הַגְּמְלִים מִחוּץ לְעִיר אֶל בְּאֵר הַמַּיִם", לחזק הכח בתוקף הראוי, טרם שיכנס להקים את הגופות האלה.

"לַעֲת עָרֵב", מהו לעת ערב, זה ערב שבת שהוא זמן אלף השישי, כמו שכתוב וְלַעֲבֹדְתוֹ עַדֵי עָרֵב, וכתוב (ירמיהו ו'): "כִּי יִנְטוּ צִלְלֵי עָרֵב". "לַעֲת צֵאת הַשְּׂאֲבֹת", שבזמן ההוא עתידים לקום ולהחיות בראשונה מכל שאר בני העולם אלה ששאבו מים של התורה, לפי שכיון שעסקו לשאוב מן מימי התורה נתחזקו בעץ החיים, לכך הם יצאו לראשונה, שעץ החיים גרם להם לקום בראשונה כמו שנתבאר.

"וּבְנֹת אֲנָשֵׁי הָעִיר יֵצְאוּ", מהו יוצאות, כמו שכתוב (ישעיהו כ"ו): "וְאָרֶץ רְפָאִים תִּפְּלֵי", שעתידיה הארץ להפליט ממנה כל הרוחות הנמצאים בתוכה, ועל כן כתוב "יֵצְאוּ לְשֹׂאֵב מַיִם", לקחת נשמה ולקבל אותה כראוי, שתהיה מתוקנת ממקומה כראוי.

"וְהָיָה הַנְּעִרָה אֲשֶׁר אָמַר אֵלֹהֵי נָא כִּדְךָ וְאֶשְׁתָּה", לפי שאמרו שכל אותן נשמות העולם שנתקיימו בזה העולם, והתיגעו לדעת את ריבונם בסוד החכמה העליונה^[ג] הן עולות ועומדות במדרגה עליונה על כל אותן שלא השיגו ולא ידעו, והן יקימו לראשונה, וזאת היא השאלה שיעמד עבד ההוא לדעת ולשאל, במה עסקה נשמה ההיא בזה העולם.

זיו הזוהר

מו. היינו ספירת היסוד מעביר השפע מעולמות העליונים וכן גם הנשמות. **מז.** מרכבתו היא על דרך דמיון מרכבה העליונה. **מח.** היינו הטל להחיות מתים שנמשך מן הספירות ועולמות היותר עליונים. **מט.** השפעת אור השמש להלבנה הוא משל להשפע הבאה מעלמא דדכורא להשכינה הקדושה לצורך קיום זה העולם. **נ.** פירוש, אלה שעסקו בחכמת הקבלה.

"וְאָמַרָה אֵלַי גַּם אַתָּה שְׂתֵה", אתה צריך לשתות להיות נשקה בתחילה, ואחריך וגם לגמליך אשקה, לפי שכל שאר המרכבות אף על פי ששותות ממדרגה זו, מכל מקום באה ההשקה לכולן על ידי עבדות הצדיקים, שיודעים לעבוד לריבונם כראוי, שהצדיקים יודעים להמשיך שפע לכל מדרגה ומדרגה כראוי, וזהו - **"גַּם לְגַמְלֵיךָ אֶשְׁאֵב"** בודאי, **"הוּא הָאִשָּׁה אֲשֶׁר הִכִּיחַ ה' לְבֶן אֲדָנָי"**, ודאי זה הוא הגוף המזומן לנשמה עליונה ההיא.

ואלה הגופות עתידיים להתעורר בראשונה כמו שאמרנו, ואחר שאלו יקימו, יקימו גם כל האחרים שבשאר הארצות, ויתקיימו בקיום שלם, ויתחדשו בהתחדשות הלבנה[נא] ויתחדש העולם כמקדם, ועל זמן ההוא כתוב (תהלים ק"ד): **"יִשְׂמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו"**, בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

עוד בענין תחיית המתים ממדרש הנעלם פרשת תולדות

"כֹּה אָמַר אֲדָנָי ה' מְאַרְבַּע רוּחוֹת בְּאֵי הָרוּחַ וְגו'", תנן ארבע רוחות העולם מנשבן, ועתיד הקדוש ברוך הוא להתעורר רוח אחד לקיים הגוף שיהא כלול מד' רוחות, הדא הוא דכתיב: **"מְאַרְבַּע רוּחוֹת בְּאֵי הָרוּחַ"**, בארבע לא כתוב אלא מארבע רוחות העולם שיהא כלול מארבעתם, ותאנא אותו הרוח הוא רוח המוליד, הוא הרוח האוכל ושותה, ואין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שעבוד מלכויות בלבד, ואין בין עולם הזה לתחיית המתים אלא נקיות והשגת ידיעה, רב נחמן אמר ואריכות ימים, אמר רבי יוסף וכי ימות המשיח ותחיית המתים לאו חד הוא, אמר לו לא, דתנן בית המקדש קודם לקיבוץ גליות, קיבוץ גליות קודם לתחיית המתים, ותחיית המתים הוא אחרון שבכולם, מנא לן, דכתיב: **"בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַם ה', נְדָחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס, הָרַפָּא לְשִׁבּוּרֵי לֵב וּמְחַבֵּשׁ לְעֻצְבוֹתָם"**, זו היא תחיית המתים שהיא הרפואה לשבורי לב על מתייהם, בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַם תחלה, ואחריו נְדָחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס, וְהָרַפָּא לְשִׁבּוּרֵי לֵב אחרון על הכל:

תנן מ' שנה קודם הקיבוץ גליות לתחיית המתים. אמר רב כהנא אמר רב ברוקא, מקבוץ גליות עד תחיית המתים כמה צרות כמה מלחמות יתעוררו על ישראל, ואשרי הנמלט מהם, דכתיב (דניאל י"ב): **"וּבָעֵת הַהִיא יִמְלֹט עִמָּךָ כָּל הַנִּמְצָא כְּתוּב בְּסִפְרֵי"**. רבי יהודה אמר, מהכא **"יִתְבַּרְרוּ וְיִתְלַבְּנוּ וְיִצְרְפוּ רַבִּים"**. רבי יצחק אמר, מהכא (זכריה י"ג): **"וּצְרַפְתִּים כְּצֶרֶף אֶת הַכֶּסֶף וּבְחִנָּתִים כְּבַחַן אֶת הַזָּהָב"**, ובאותן הימים יהיו ימים אשר יאמרו אין לי בהם חפץ, ומשעה שיעברו הצרות עד תחיית המתים מ' שנה. רב הונא אמר, כתוב (יהושע ה'): **"כִּי אֲרַבְעִים שָׁנָה הָלַכּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָּר וְגו' אֲשֶׁר לֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹל ה'", כהאי גוונא הכא.** אמר רבי יוסף, כל אלין חד מלה אמרו. ולבסוף מ' שנה שהצרות יעברו והרשעים יכלו, יחיו המתים שוכני עפר, מאי טעמא, משום דכתיב (נחום א'): **"לֹא תְקוּם פְּעַמִּים צָרָה"**, ודי להם במה שעברו. ומזמן תחיית המתים יתישב העולם בישובו, הדא הוא דכתיב: **"בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וְשִׁמוֹ אֶחָד"**.

זיו הזוהר

נא. שלעתיד יהיה אור הלבנה כאור החמה, והיינו תהיה תחיית המתים הכללית. הארת השכינה הקדושה במדרגה היותר גבוה, ואז